

Spauda ir informacija

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas
PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 74/16
2016 m. liepos 13 d., Liuksemburgas

Generalinės advokatės išvada byloje C-188/15
Bougnaoui ir ADDH / Micropole SA

Generalinė advokatė E. Sharpston mano, kad bendrovės politika, kuria reikalaujama, kad bendraudama su klientais darbuotoja nusirištų musulmonišką skarą, reiškia neteisėtą tiesioginę diskriminaciją

Politika dėl visiškai neutralios aprangos kodo gali reikšti ir netiesioginę diskriminaciją, kuri pateisinama tik tuomet, jei ji proporcinga siekiamam teisėtam tikslui, kuriuo gali būti ir darbdavio įmonės interesai

Asma Bougnaoui yra musulmonė, dirbusi projektavimo inžiniere IT konsultacijų bendrovėje Micropole SA. Jos darbo sutartis sudaryta 2008 m. liepos 15 d. Dirbdama ji pasirinktu metu ryšėdavo musulmonišką skarą, kuri dengė galvą, bet ne veidą.

Į A. Bougnaoui pareigas įėjo susitikimai su Micropole klientais jų patalpose. Po vieno iš tų klientų skundo, kad A. Bougnaoui skara „sukėlė tam tikrų nepatogumų“ jo darbuotojams, ir prašymo, kad „kitą kartą galvos apdangalo nebūtų“, A. Bougnaoui paprašyta patvirtinti, kad kito apsilankymo metu ji atsižvelgs į tą prašymą. Ji atsisakė tai padaryti ir 2009 m. birželio 22 d. buvo atleista. Micropole nusprendė, kad jos atsisakymas nusirišti skarą jai užkerta kelią vykdyti savo funkcijas bendrovės labui. Atleidimą iš darbo A. Bougnaoui ginčijo Prancūzijos teismuose.

Prancūzijos kasacinis teismas, kuriame dabar nagrinėjama ši byla, Teisingumo Teismui pateikė klausimą, ar reikalavimą neryšėti musulmoniškos skaros teikiant klientams IT konsultacijų paslaugas galima laikyti „esminiu ir lemiamu profesiniu reikalavimu“ ir todėl jis nepatenka į Direktyvoje 2000/781 nustatyto diskriminacijos dėl religijos ar įsitikinimų draudimo sritį.

Šios dienos išvadoje generalinė advokatė E. Sharpston pažymi, kad, kalbant apie religinės aprangos dėvėjimą ir religinių ženklų nešiojimą darbe, valstybių narių teisės sistemos labai skiriasi. Taip visų pirma yra viešojo sektoriaus darbuotojų atveju. Tačiau, kadangi ši byla susijusi su darbu privačiame sektoriuje, ji pateikia pastabas tik dėl privataus sektoriaus. Ji mano, kad laisvė išpažinti savo religiją ar tikėjimą patenka į direktyvos taikymo sritį, kaip esminė religijos laisvės dalis. Su A. Bougnaoui dėl jos religijos buvo elgiamasi mažiau palankiai, nes projektavimo inžinierius, nusprendęs neskelbti savo religinių įsitikinimų, nebūtų buvęs atleistas iš darbo. Todėl generalinė advokatė daro išvadą, kad **A. Bougnaoui atleidimas iš darbo prilygo tiesioginei diskriminacijai dėl religijos arba įsitikinimų**. Atleidimas bus teisėtas tik tuo atveju, jeigu taikoma viena iš toje direktyvoje nustatytų nukrypti leidžiančių nuostatų.

Direktyvoje numatyta, kad kai kuriomis aplinkybėmis į jos taikymo sritį gali nepatekti skirtingas požiūris, kuris kitaip būtų laikomas diskriminacija, jeigu toks skirtingas požiūris pagrįstas savybe, kuri yra „profesinis reikalavimas“. Generalinė advokatė mano, kad šią nukrypti leidžiančią nuostatą reikia aiškinti siaurai. Reikalavimas turi būti „esminis ir lemiamas“, proporcingas siekiamam teisėtam tikslui.

Generalinės advokatės nuomone, nukrypti leidžianti nuostata šiuo atveju negali būti taikoma. Visų pirma, **nėra jokių duomenų, kurie leistų teigti, jog A. Bougnaoui negalėjo vykdyti projektavimo inžinierės pareigų dėl to, kad ryšėjo musulmonišką skarą. Priešingai,**

¹ 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000, p. 16; 2004 m. specialusis vertimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79).

Micropole pranešime apie atleidimą iš darbo aiškiai nurodoma jos profesinė kompetencija. Nors laisvė užsiimti verslu yra vienas iš pagrindinių Sąjungos teisės principų, jai taikomi apribojimai, tarp jų – būtinybė apsaugoti kitų teises ir laisves. Tiesioginė diskriminacija negali būti pateisinama remiantis finansiniais nuostoliais, kurių galėtų patirti darbdavys.

Toliau generalinė advokatė nagrinėja likusias nukrypti leidžiančias nuostatas, susijusias su tiesiogine diskriminacija, ir daro išvadą, kad nė viena iš jų negali būti taikoma šioje byloje.

Pirma, generalinė advokatė nesutinka, kad draudimas darbuotojams dėvėti religinius drabužius bendraujant su darbdavio įmonės klientais gali būti būtinas apsaugoti asmenų teises ir laisves, kurios būtinos demokratinių visuomenių veikimui. Bet kuriuo atveju šioje byloje nenustatyta, kad buvo priimti nacionalinės teisės aktai, kuriais tokia išimtis būtų įgyvendinta.

Antra, nukrypti leidžianti nuostata, taikytina „bažnytinių ir kitų valstybinių arba privačių organizacijų, kurių veiklą reguliuojančios normos grindžiamos religija ar įsitikinimais, < ... > profesinėje veikloje“, atsižvelgiant į Micropole veiklos pobūdį negali būti taikoma.

Todėl generalinė advokatė daro išvadą, kad A. Bougnaoui atleidimas iš darbo buvo tiesioginė diskriminacija, kuriai netaikoma jokia direktyvoje numatyta nukrypti leidžianti nuostata.

Galiausiai generalinė advokatė glaustai aptaria, kaip reikėtų vertinti teisinę padėtį, jeigu būtų konstatuota, kad ši byla susijusi su netiesiogine diskriminacija – jei Teisingumo Teismas sprendime nepritartų generalinei advokatei arba nacionalinis teismas vėliau gautų papildomos informacijos apie faktines aplinkybes. Generalinė advokatė pažymi, kad **bendrovės politika, kuria nustatomas visiškai neutralios aprangos kodas, tikėtina, reikštų netiesioginę diskriminaciją. Tokia politika gali būti pateisinama, jeigu ja siekiama teisėto tikslo ir ji proporcinga.** Neutralios aprangos politika gali atitikti darbdavio įmonės interesus ir todėl ji gali būti laikoma teisėtu tikslu. Tačiau generalinė advokatė atkreipia dėmesį į tai, kad sunku įsivaizduoti, jog šioje byloje nagrinėjamą Micropole draudimą būtų galima laikyti proporcingu. Tačiau į šį klausimą galiausiai turėtų atsakyti nacionalinis teismas.

PASTABA: Generalinio advokato išvada nėra privaloma Teisingumo Teismui. Būdami visiškai nepriklausomi, generaliniai advokatai siūlo Teisingumo Teismui teisinį bylos, už kurią jie atsakingi, išsprendimo būdą. Teisingumo Teismo teisėjai pradeda pasitarimus šioje byloje. Sprendimas bus priimtas vėliau.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas išvados tekstas](#) nuo jos perskaitymo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3355

Nuotraukas iš išvados skaitymo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106